

ระเบียบวิธีและการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษากระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยองค์กรชุมชนที่มีกลุ่มการเงินเป็นฐานในการดำเนินการ ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์เคหสถานชุมชนพระนครธนบุรี จำกัด และสหกรณ์เคหสถานกองทุนร่วมพัฒนา จำกัด ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (QUANTITATIVE METHODOLOGY) โดยใช้เทคนิคของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (QUALITATIVE METHODOLOGY) ประกอบ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1.การศึกษาเอกสาร (DOCUMENTARY STUDY) ซึ่งเป็นส่วนของแนวคิดทฤษฎีโดยศึกษาจากหนังสือ บทความ จากวารสาร เอกสารต่างๆ งานวิจัยและรายงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัย และปรับปรุงชุมชนแออัด

2.การศึกษาภาคสนาม (FIELD STUDY) ซึ่งเป็นส่วนของการเก็บข้อมูลโดยการสำรวจพื้นที่ สังเกตการณ์ในชุมชน สัมภาษณ์กรรมการสหกรณ์ฯ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินการ และใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษากลุ่มประชากร คือ สมาชิกสหกรณ์เคหสถานชุมชนพระนครธนบุรี จำกัด และสหกรณ์เคหสถานกองทุนร่วมพัฒนา จำกัด ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการ สหกรณ์ฯจำนวน 5 คน สมาชิกที่ย้ายเข้าอยู่ในโครงการแล้วจำนวน 34 คน และยังไม่ได้ย้ายจำนวน 132 คน นอกจากนั้นเพื่อให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือ ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องนำมาประกอบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วย ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักพัฒนาชุมชนเมืองที่รับผิดชอบในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ของสำนักพัฒนาชุมชนเมือง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้คือ

1. การสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบบสนทนาอย่างไม่เป็นทางการทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในด้านเนื้อหาเพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ แล้วเสนอสิ่งที่ศึกษามาจัดระเบียบเขียนเรียบเรียง ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการตีความ (INTERPRETATION) และให้ความหมายโดยใช้กรอบทฤษฎีและแนวความคิดที่ได้กล่าวถึงในบทที่ 2

2. แบบสอบถาม สอบถามข้อมูลกลุ่มประชากรที่จะศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (PARTICIPATORY OBSERVATION) โดยผู้ศึกษาได้เข้าร่วมในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุนพัฒนาที่อยู่อาศัยขององค์กร การประชุมย่อยประจำเดือนของสหกรณ์ฯ การสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อวิเคราะห์ที่ตั้ง (LOCATION ANALYSIS)

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ (INTERVIEW GUIDELINE) ใช้สัมภาษณ์สนทนาพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร กิจกรรมกลุ่มที่ดำเนินผ่านมา ฯลฯ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกรรมการสหกรณ์ฯ ผู้นำองค์กร ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนางค์กร เงื่อนไขการให้สินเชื่อ ฯลฯ จากเจ้าหน้าที่สำนักพัฒนาชุมชนเมือง

2. แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ (SURVEY QUESTIONAIRE) ใช้เก็บข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจ โดยแบบสอบถามประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม เป็นข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างชุมชนเดิมกับชุมชนใหม่ ได้แก่ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน อาชีพ รายได้ของครอบครัว ระยะทางในการเดินทางไปทำงาน ภาระหนี้สิน ลักษณะการอยู่อาศัย ลักษณะการครอบครองที่ดิน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินโครงการ ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การเจรจาต่อรอง การวางแผนดำเนินโครงการ การเลือกที่ตั้งชุมชนใหม่ การกำหนดอัตราผ่อนชำระ การวางผังโครงการ การแบ่งแปลงและพิจารณาสิทธิ การวางแผนการย้ายเข้าอยู่อาศัย การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ

การวัดระดับการมีส่วนร่วมใช้การวัดแบบ RATING SCALES โดยการกำหนดค่าของคำตอบออกเป็น 4 ระดับ คือ

เข้าร่วมมาก	=	4
เข้าร่วมปานกลาง	=	3
เข้าร่วมน้อย	=	2
ไม่เข้าร่วม	=	1
ไม่ตอบแบบสอบถาม	=	0

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านความพึงพอใจในโครงการ / การดำเนินการของสหกรณ์ฯ

การวัดระดับความพึงพอใจในด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ขนาดแปลงที่ดิน สภาพที่ตั้ง สภาพที่พักอาศัย สาธารณูปโภคภายในโครงการ สาธารณูปการ สภาพแวดล้อมอื่นๆ ความสะดวกในการติดต่อสถานที่ราชการ สถานศึกษา สถานพยาบาล ตลาดใกล้ชุมชนใหม่ โอกาสในการประกอบอาชีพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ความเพียงพอระหว่างรายได้กับรายจ่าย

การวัดระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ ได้แก่ ระเบียบข้อบังคับ การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก การดูแลความเรียบร้อยของชุมชนหลังการอยู่อาศัย การชี้แจงข้อมูลให้สมาชิกรับทราบ การดำเนินการตามแผนที่กำหนด

การวัดระดับความพึงพอใจใช้การวัดแบบ RATING SCALES โดยการกำหนดค่าของคำตอบออกเป็น 3 ระดับ คือ

รู้สึกพอใจ	=	3
รู้สึกเฉยๆ	=	2
รู้สึกไม่พอใจ	=	1
ไม่ตอบแบบสอบถาม	=	0

คำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นคำถามที่กำหนดให้เลือกตอบ (CLOSED - END) ผสมกับคำถามแบบเปิดให้เลือกตอบ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากคำตอบที่กำหนดให้จากนั้นได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ในเนื้อหา และจัดการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย การย้ายถิ่นและการเลือกที่ตั้งพบความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกที่ตั้งกับความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยขึ้นกับปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของที่ตั้ง สภาพเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปตามที่ตั้งใหม่

ในเรื่องของการดำเนินโครงการที่อยู่อาศัยในแนวทางพึ่งพาตนเอง จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และกลุ่มออมทรัพย์เป็นฐานในการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย พบว่าการรวมกลุ่มกิจกรรมการเงินเพื่อดำเนินการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงน่าที่จะมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในโครงการที่อยู่อาศัย ดังนั้นสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.สมาชิกสหกรณ์ฯ ที่มีการศึกษาและรายได้ที่ต่างกันน่าจะมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน

2.ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนเดิมน่าจะมีความสัมพันธ์กับที่ตั้งชุมชนใหม่

3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยน่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ (STATISIIICAL PAKAGE FOR THE SOCIAL SCIENCE - SPSSx) ตามกรอบทฤษฎีและสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในการศึกษาโดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1.การวิเคราะห์เชิงพรรณนาใช้สถิติอัตราส่วนร้อยละ (PERCENTAGE) ค่าเฉลี่ย (MEAN - X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (STANDARD DEVIATION - S.D.) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลทั่วไป การกระจายของตัวแปรในแต่ละหมวดหมู่ของตัวแปร โดยใช้ระดับนัยสำคัญ (LEVEL OF SIGNIFICANCE) ที่ .05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

การนำเสนอผลการวิจัย

นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบตารางแสดงข้อมูลทางสถิติ(DESCRIPTIVE ANALYSIS)ประกอบการบรรยายเชิงพรรณนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มจากการศึกษาเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สํารวจพื้นที่ที่จะทำการศึกษา สังเกตการณ์ร่วม สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เพื่อเป็นแนวทางกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ตั้งสมมติฐาน และสร้างแบบสอบถาม ทดสอบปรับปรุง เก็บรวบรวมข้อมูล นำมาวิเคราะห์ จัดทำรูปเล่ม รวมระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น 10 เดือน

ขั้นตอน	ม.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
1.ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	████████████████████										
2.สํารวจพื้นที่ที่จะทำการศึกษา				████████████████████							
3.สร้างแบบสอบถาม				████████████████████							
4.ทดสอบแบบสอบถาม						████████████████████					
5.สํารวจชุมชน/เก็บรวบรวมข้อมูล								████████████████████			
6.สัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง								████████████████████			
7.นำข้อมูลมาวิเคราะห์									████████████████████		
8.แปลผลข้อมูล/จัดทำรูปเล่ม										████████████████████	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย